

## 2) Første behandling af lovforslag nr. L 182:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdstilbud til ledige.

Af Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.

(Fremsat 6/4 83).

Lovforslaget sættes til forhandling.

### Forhandling

#### Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

På baggrund af bemærkningerne til forslaget synes det at udspringe af de problemer, der har været i Vestsjællands amt med at skaffe et tilstrækkeligt antal arbejdstilbud.

Jeg har tidligere over for folketinget oplyst, at jeg har iværksat en række foranstaltninger for at råde bod herpå, og at meget tyder på, at problemerne snart er løst. Jeg har imidlertid også lovet at følge sagen tæt og herunder overveje, om der skal tages yderligere skridt.

Lad mig for en ordens skyld slå fast, at ledige efter arbejdstilbudsordningen har krav på et arbejdstilbud, inden de mister tilknytningen til arbejdsmarkedet, og det får de også i de allerfleste tilfælde. I de enkelte tilfælde, hvor det alligevel ikke lykkes – og jeg behøver vel næppe her at erindre om, at denne ordning er under et meget stort pres – har den pågældende fortsat ret til at få et arbejdstilbud snarest muligt. Der bliver i disse enkelte situationer ydet en særlig indsats for så hurtigt som muligt at give et arbejdstilbud.

Det er således min opfattelse, at arbejdstilbudsordningen på det punkt, som lovforslaget omhandler, fungerer godt nok, når man tager omstændighederne i betragtning. Jeg mener derfor ikke, at der er behov for dette lovforslag, og jeg mener samtidig, at forslaget ville kunne få den uheldige virkning, at de institutioner, der i dag gør en betydelig indsats for at give arbejdstilbud i rette tid, ville kunne miste noget af tilskyndelsen her til, i hvert fald i særlig presserende situationer, hvor de er sikre på, at de ledige fortsat kunne oppebære arbejdsløshedsdagpenge.

Lad mig tilføje, at forslaget reelt også betyder en indgribende og en principiel ændring af 26 ugers reglen i arbejdsløshedsloven.

Ud over at der er tekniske problemer her ved, finder jeg ikke, at man på det aktuelle grundlag således kan ændre et grundlæggende

princip i arbejdsløshedsforsikringssystemet. Jeg vil på alle måder arbejde for, at de gældende regler overholdes, men regeringen kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse. Dette hænger måske også sammen med, at lovforslaget efter min opfattelse er udtryk for en sammenblanding af reglerne i § 55 og § 72 i arbejdsløshedsloven; det er 26 ugers reglen og arbejdstilbudsreglerne. Disse to sæt regler omhandler helt forskellige problemstillinger. Formålet med 26 ugers reglen er nærmere at fastsætte retningslinjer for, i hvor lang tid et arbejdsløshedskassemedlem kan bevare sin dagpenget. Efter bestemmelsen kræves det som en af betingelserne for udbetaling af dagpenge, at der skal foreligge en tilknytning til arbejdsmarkedet i form af 26 ugers arbejde inden for de sidste 3 år. Arbejdstilbudsreglerne har derimod til formål at genoptræne og vedligeholde de lediges arbejdsevne og at udvide den samlede beskæftigelse i samfundet og har således deres egen selvstændige begrundelse. Det er f.eks. i konsekvens af, at der er fortsatte regler om, at arbejdstilbud skal gives efter en vis ledighedsperiode. Arbejdstilbudsreglerne er således ikke et udtryk for en garanti for, at de ledige fortsat kan oppebære dagpenge. Jeg mener derfor, at det rigtigste er at løse eventuelle problemer i arbejdstilbudsordningen gennem de dér gældende regler og ikke ved at ændre på reglerne i et principielt andet regelsystem, og skal derfor som sagt afvise lovforslaget.

#### Svend Auken (S):

Lovforslaget fra socialistisk folkeparti giver anledning til 6 bemærkninger. Den første skal være, at de langtidsarbejdsløse naturligvis ikke skal undgælde for forsømmelser hos det offentlige. Det kan ikke være rimeligt, at de mennesker, der helt uden egen skyld har mistet dagpengeretten, skal betale for forsømmelighed hos det offentlige.

Den anden bemærkning er, at jeg ikke mener, SF har haft en heldig hånd med udformningen af forslaget, selv om vi er enige om hensigten. Jeg tror af de grunde, som også arbejdsministeren har været inde på, at det ikke er den rigtige måde at gøre det på, som SF har lagt op til, men det er ikke det samme som at sige, at der ikke er et problem, der skal løses. Vi er enige med SF i, at pro-

[Svend Auken]

blemet skal løses, uden at det rammer de langtidsarbejdsløse. Det er også grunden til, at vi har rejst sagen i folketingsalen ved flere tidligere lejligheder.

Den tredje bemærkning er, at staten skal leve op til sine forpligtelser. Jeg forstod på arbejdsministeren, at en overtrædelse nærmest var et studiekredsansliggende. Den opfattelse deler vi ikke. Uanset hvor der sker lovovertrædelser, om det er i den private eller i den offentlige sektor, måske ikke mindst i den offentlige sektor, bør der selvfølgelig fra statens side skrives ind med al nødvendig strengthed. Det gælder ikke blot, når det drejer sig om overholdelse af statens egne forpligtelser; det gælder også i forholdet til amtskommuner og kommuner, som har forpligtelser, de ikke har overholdt. Arbejdsministeren må selvfølgelig leve op til, at hun i denne forstand er tilsynsmyndighed i forhold til amter og kommuner, og det vil sige forpligtede amter og kommuner til at gøre det, de er forpligtede til at gøre, og, hvis ikke de gør det, udrede det økonomiske tab.

Det fører mig frem til det fjerde punkt: det kan ikke være rimeligt, når det offentlige ikke lever op til sine forpligtelser, at private så for at få deres ret henvises til et privat søgsmål ved domstolene. Det er en parodi på et retssamfund, hvis det skulle være tilfældet.

Femte bemærkning er, at de problemer, Vestsjællands amt har stået over for i 1983, er for intet at regne imod de problemer, alle andre vil være stillet over for i 1984 med de forudsete meget voldsomme nedskæringer og besparelser, og derfor trænger hele problemkredsen til en nærmere diskussion.

Det sjette punkt er, at selv om vi ikke støtter socialistisk folkepartis forslag, håber vi, at vi sammen med et flertal i folketinget kan afgive en beretning, der sikrer, at problemet bliver løst, og at det bliver løst på en sådan måde, at folk både får deres arbejdstilbud og får inddækket det tab, de har lidt ved den offentlige forsømmelighed.

Så endelig en personlig bemærkning til arbejdsministeren, som ikke kun har noget med denne sag at gøre, men også med den sag, vi diskuterede før. De farligste revolutionære i vor tid, arbejdsminister, går med vest og har slips på.

**Ahlmann-Ohlsen (KF):**

Da mit partis ordfører, hr. Bo Kristensen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne fremlægge følgende:

Arbejdstilbudsordningen er, som det er blevet sagt, under stort pres, som synes at være størst i Vestsjællands amt. Gennem ministerens initiativer ser det imidlertid ud til at disse problemer vil komme under kontrol.

Problemet ved at gennemføre den af SF foreslåede ordning er, at det er overordentlig vanskeligt at vurdere de økonomiske konsekvenser af forslaget. Man kunne forestille sig, at en motivation for at yde en ekstraordinær indsats for at skaffe det nødvendige antal arbejdstilbud i rette tid vil blive svækket en smule. På baggrund af de foreliggende oplysninger, herunder ministerens bemærkninger, skal jeg meddele, at den konservative gruppe ikke kan give sit samtykke til lovforslaget.

**Hans Jørgen Holm (V):**

Forslaget synes, som også arbejdsministeren påpegede, at have sin baggrund i de problemer, der har været med at fremskaffe et tilstrækkeligt antal arbejdstilbud til langtidsledige i Storstrøms- og Vestsjællands amter. Ministeren har både tidligere og også her i dag oplyst, at de aktuelle problemer kan løses, så på denne baggrund finder venstre ikke, at der er behov for en ændring i lovgivningen.

Om den foreslåede ændring skal jeg klart tilkendegive, at venstre ikke finder suspension af 26 ugers reglen acceptabel. Jeg skal derfor afvise lovforslaget. Men viser det sig, at der er en massiv ubalance mellem behovet for arbejdstilbud til langtidsledige og amters og kommuners mulighed for at fremskaffe disse, er der en ny situation, som vi nødvendigvis må se på.

**Grethe Kindberg Jørgensen (CD):**

Ministeren var inde på, at lovforslaget sikkert udspringer af de problemer, vi har hørt en hel del om fra Vestsjællands amt på det sidste. Det tror jeg også, og ministeren har over for folketinget i dag oplyst, at der er iværksat foranstaltninger til at råde bod på de problemer, og lovet at følge sagen tæt og overvejet at tage yderligere skridt, hvis det bliver nødvendigt.

[Grethe Kindberg Jørgensen]

Jeg ser også en fare i at lovgive igen på området, og især når man ser på forslaget om, at man skal suspendere 26 ugers reglen.

Det er ligeledes blevet påpeget, at man vil arbejde på, at de gældende regler overholdes, og jeg tror, at det er den bedste løsning, bare ministeren vil være opmærksom på problemerne. CD kan derfor ikke støtte forslaget.

**Lone Dybkjær (RV):**

Jeg har overvejet, om jeg simpelt hen kunne give sådan mere eller mindre tilslutning til den socialdemokratiske ordfører minus punkt 5, tror jeg det var, plus den personlige bemærkning, men jeg er helt sikker på, at det på en eller anden måde vil blive brugt imod mig, så det vil jeg lade være med og så blot sige, at jeg føler, at det afgørende ved dette forslag er, at vi finder en eller anden model, sådan at der bliver skabt arbejdstilbud. Det må vi så arbejde med i udvalget, for jeg er enig med de tidligere ordførere, der har sagt, at der nok ikke har været en helt heldig hånd ved udformningen af lovforslaget. Jeg vil her nøjes med at sige, at hensigten føler vi er rigtig; man skal på en eller anden måde have skaffet jobtilbud til dem, der ikke kan få det.

Så er jeg blevet gjort opmærksom på et andet problem, som også har noget med dette at gøre, og som jeg godt vil rejse i forbindelse med dette lovforslag i udvalgsarbejdet. Hvis arbejdsløsheds-kasserne ikke får indberettet om langtidsledige, sådan at de skal have et jobtilbud, vil der også her være tale om, at det går ud over en, hvad jeg i denne sammenhæng ville kalde sagesløs person, fordi der er sket fejl et andet sted i systemet. Det må vi kunne løse eller få diskuteret i hvert fald i sammenhæng med dette lovforslag, sådan at det måske kan indgå i en eller anden form i en beretning, som vi kan afgive om forslaget.

**Lawaetz (FP):**

Hvor mange det drejer sig om, ved man ikke nøjagtigt, men det er nok rigtigt, at der her er et problem, som skal løses på den ene eller den anden måde. Imidlertid kunne det få vidtrækkende følger, dersom man simpelt hen vedtog SFs lovforslag. Det kunne i praksis betyde, at man kunne fortsætte på 90 pct. eller på maksimum. Selv med den største sympati for folk, der uden skyld er blevet

arbejdsløse, kan fremskridtspartiet ikke gå med til en sådan ubegrænset bevilling. Det ville midt i en sparetid være en virkelig hård belastning for de offentlige budgetter.

Der skal efter vor mening selvfølgelig også være et incitament til fortsat selv at forsøge at få arbejde, for selv om man ikke må sige det – det ved jeg godt – findes der altså stadig adskillige tusinde, der slet ikke ønsker at komme i arbejde: dels mødre med børn, dels ægtefæller, hvor den anden part har en stor indtægt.

Fremskridtspartiet har flere gange fremsat forslag om opfyldelse af grundlovens § 75 om samfundets pligt til at skaffe alle et arbejde til gengæld for til enhver tid at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Vort forslag ville frasortere alle, der ikke reelt er interesserede i beskæftigelse, men blot ønsker at fortsætte i understøttelsessystemet.

Vort forslags gennemførelse ville have to store følgevirkninger. Tallet af reelt arbejdssøgende ville svinde væsentligt ind med store besparelser til følge, og stat, amter og kommuner ville på en helt anderledes håndfast måde blive tvunget til at gennemføre mest muligt for en samfundsnyttig beskæftigelse. Der er imidlertid indtil nu ingen andre partier, der seriøst har villet drøfte vores forslag, og resultatet er naturligvis den triste kendsgerning, at man kan være arbejdsløs så længe, at man ikke længere hører til på det normale arbejdsmarked, men må henvises til bistandskontorerne.

Dette vil i sig selv sortere nogle fra – jeg tænker på, at vi før har talt om overlægefruer og andre, hvor manden har en stor indtægt. De vil ikke kunne hente noget på bistandskontoret. Men desværre er det, som vi alle sammen ved, langt dybere årsager, der ligger til grund for disse vanskeligheder, og før man får løst dem, er det vel svært at leve op til de krav, der stilles, men jeg er enig i, at man må finde på et eller andet, således at man pålægger amter og kommuner at overholde de love, der nu engang er lavet for at klare disse problemer.

**Steffensen (KrF):**

Det er helt klart, at det problem, som SF ønsker at løse, er et aktuelt problem. Det erkender vi også i kristeligt folkeparti. Det har alle ordførere herfra også erkendt. Problemet

[Steffensen]

er blot, hvordan man nu kan tackle opgaven bedst, og dér ser vi altså nok noget forskelligt på det.

Jeg må sige, at det lovforslag, som SF har fremsat, mener vi ikke er brugbart, men vi mener nok, det er nødvendigt, at man arbejder med den problematik. Man kan også forstå på de tidligere ordførere, at de er enige om at nå frem til en eller anden, skal vi sige afgørelse, der er med til at løse problemet. Det vil vi se positivt på. Som det ligger her, kan vi ikke medvirke til det, men det er muligt, at vi i udvalgsarbejdet kan bearbejde det på en sådan måde, at der kan findes en udvej, som kan nedfældes i en beretning, som kan være med til at tage fat på problemstillingen.

### Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil starte med at konstatere, at flertallet af ordførerne ikke har læst lovforslaget. Det er altid beklageligt. Dette lovforslag handler ikke om suspension af 26 ugers reglen. Det står der ikke. Jeg vil gerne have lov at citere, hvis jeg må, fra lovforslag nr. L 182, første paragraf, stk. 1:

»Såfremt tilbud ikke gives, før retten til dagpenge ophører, er medlemmet fortsat berettiget til dagpenge efter lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v., indtil den pågældende har fået et rimeligt arbejdstilbud.«

Det, det handler om, er bare, at den lov, vi har, skal fungere. Det gør den ikke. Der er nogle, der ryger ud af systemet, og det er de få, der ryger ud af systemet, det handler om. Der er rundt regnet, hvis vi bruger store tal, pr. år ca. 50.000 eller lidt i underkanten endda, der skal have arbejdstilbud. Af dem er der vel 95 pct., som enten får et tilbud eller går ud af systemet, fordi det er det, de ønsker. Der er maksimalt 5 pct., som ikke får et tilbud i tide, og derfor ender de på bistandshjælp. Hvis man begynder at se på, hvem det er, så viser det sig desværre igen, at det mest er kvinder, det kommer til at gå ud over.

Jeg må sige, at hverken den tidligere arbejdsminister eller den nuværende for den sags skyld har nogen ordentlig statistik om det, så det billede, som jeg kan give af denne sag, har jeg selvfølgelig fra samtaler med folk og fra de indberetninger, man kan få som ganske almindeligt medlem, og så selvfølge-

lig min viden om, hvor mange der hører ind under begrebet langtidsløse.

Men det drejer sig om nogle kvinder, og det drejer sig ikke om ret mange. Derfor må vi have løst dette problem, for når en lov ikke bliver overholdt, kan det bestemt ikke være dem, der henhører under loven, der skal betale regningen, når det faktisk er andre, der overtræder loven. Det forstår jeg af det, flertallet af ordførerne har sagt, at man vil være med til at løse, og det skal jeg selvfølgelig sige tak for. Jeg tror, vi vil kunne finde frem til et eller andet, for det kan godt være, at denne løsning ikke er den rigtige. Jeg synes nu nok, at ordførerne lider af den mangel, at heller ingen andre synes at finde en rigtig hånd. De mente, det var skrevet med uheldig hånd. Det er skrevet med min, men såmænd ikke engang den tidligere arbejdsminister kunne komme med den rigtige.

Det vil jeg da så håbe at vi kan finde frem til i udvalgsarbejdet, men det skal meget gerne gå temmelig stærkt. Det skal være inden sommerferien. Denne lov må sættes i gang på en eller anden måde så hurtigt som overhovedet muligt, for ellers er der endnu flere, der falder for det her.

Min optimisme skal jeg ikke gøre større, end den er. Jeg har tidligere været ude for at være kommet med forslag, som man har talt velvilligt om, men som er blevet kvalt i velvilje.

Denne sag optager sindene meget ude omkring, ikke kun hos dem, som bliver ramt af loven, men retssikkerhedsmæssigt forstår man ikke, at man kan vedtage en lovgivning herinde, som ret beset betyder, at de, der ikke kan få opfyldt de ting, der står i loven, kommer til at betale. Som sagt er det for en stor dels vedkommende kvinder, der ryger direkte over på bistandshjælp og dermed helt ud af arbejdsmarkedspolitikken. Ingen kan være interesseret i, at det skal gå sådan, men det retspolitiske i det synes jeg man skal overveje, når vi skal finde det kunstgreb, som kan klare denne situation, og det skal findes, for retssikkerheden taler man meget om herinde. Man taler altid om retssikkerhed i andre sammenhænge end denne, men retssikkerhed kommer sandelig også ind i denne sammenhæng. Folk kan ikke forstå, når de ifølge loven har ret til et jobtilbud og ikke får det, at de så i det mindste ikke kan få deres arbejdsløshedsunderstøttelse, indtil de

[Lilli Gyldenkilde]

får det jobtilbud, og det er præcis det, dette lovforslag handler om.

Men jeg håber som sagt, at udvalgsarbejdet vil vise, at man seriøst vil gå ind i drøftelser om at klare dette problem, for problemet er jo erkendt fra alle sider. Jeg tror, både det, fru Lone Dybkjær sagde, og det, den tidligere arbejdsminister, hr. Svend Auken, sagde, betyder, at vi må kunne finde frem til en løsning, også gerne sammen med andre selvfølgelig.

Hermed sluttede forhandlingen.

### Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

**Den fg. formand (Povl Brøndsted):**

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

### 3) Første behandling af lovforslag nr. L 194:

*Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.*

Af Svend Auken (S) og Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.

(Fremsat 21/4 83).

Lovforslaget sættes til forhandling.

### Forhandling

**Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):**

Forslaget går ud på at ophæve den regel, der blev gennemført ved ændringen af arbejdsløshedsloven i oktober 1982, om, at arbejdsløshedsdagpenge ikke udbetales de første 3 dage af en ledighedsperiode, der skyldes vejrlig.

Socialdemokratiet mener åbenbart her at have fundet en sag, der er så væsentlig, at det samme lovforslag om spørgsmålet skal fremsættes flere gange. Et identisk lovforslag blev nemlig fremsat af socialdemokratiet den 13. januar 1983, og det ligger nu til behand-

ling i arbejdsmarkedsudvalget. Også socialistisk folkeparti har tidligere fremsat et lignende forslag, nemlig forslag til folketingsbeslutning nr. B 45 den 14. januar 1983, bl.a. om dette emne, som ligeledes behandles i arbejdsmarkedsudvalget. Der er altså her tale om genbrug i allerhøjeste grad, og det forekommer mig måske egentlig lidt underligt, at vi i folketinget skal bruge vores tid på denne måde.

Jeg sagde ved førstebehandlingen den 18. januar i år af de to tidligere forslag, at reglen er et led i regeringens bestræbelser for at nedbringe statens udgifter til arbejdsløshedsforsikringen og forhindre, at der sker en utilsigtet anvendelse af systemet.

Bag gennemførelsen lå også det synspunkt, at arbejdsløshedsforsikringsmidler kun skal dække egentlige forsikringsmæssige forhold. Dette er stadig regeringens holdning.

Ved lovændringen i oktober 1982 blev det accepteret, at ledighed som følge af vejrlig er atypisk i forhold til arbejdsløshedsforsikringssystemet, da vejrligsledige kun vanskeligt kan anvises arbejde.

Det er regeringens opfattelse, at det økonomiske tab for lønmodtagerne ikke bør dækkes af arbejdsløshedsforsikringssystemet, men bør være et anliggende for de direkte implicerede parter. Dette blev som sagt vedtaget i oktober 1982. Arbejdsmarkedets parter havde derefter tiden til den 1. marts 1983 til at forhandle sig til rette.

Jeg er bekendt med, at kravet om økonomisk dækning ved ledighed på grund af vejrlig er indgået i overenskomstforhandlingerne. Det kan jo ikke være regeringens skyld, at parterne ikke kunne blive enige om en eventuel delvis kompensation for lønmodtagerne. Regeringen ønsker ikke nu at blande sig i det resultat, som ligeberettigede forhandlingsparter er nået frem til med hensyn til overenskomsten.

Socialdemokratiet anfører i bemærkningerne til lovforslaget, at det ønsker vejrligs-spørgsmål draget frem, fordi der er opstået specielle problemer efter 1. marts 1983. Så vidt jeg kan se, består disse specielle problemer i, at reglen er trådt i kraft den 1. marts, og det er måske nok et problem for nogle, men at der er opstået specielle problemer, kan man vist ikke sige.

Jeg vil gerne til slut sige, at jeg synes, at det er en urimelig mistanke, de to partier